

A Concise English-Santali Dictionary

by

R. C. Hansdah
Department of Computer Science and Automation
Indian Institute of Science
Bangalore – 560012
India

&

N. C. Murmu
National Aerospace Laboratories
Bangalore - 560017
India

November 2003

Preface

The distinctive and novel features of Santali language have been documented long time ago by the Christian missionaries. However, majority of these documents remained out of reach of common Santals because they were mostly research-oriented, and as a result, they remained confined mostly to academic and research circles. The invention of Ol Chiki script during 1930s by Pandit Raghunath Murmu has created a new era for Santali language and its literatures. With regard to the suitability of other scripts, viz., Roman, Devanagri, Bengali, and Oriya, for writing Santali, Ol Chiki script not only plugged their deficiencies, but also brought the Santali literatures nearer to ordinary Santals. Since it is based on the same sound-word approximation principle from which many of the words of Santali language themselves have originated, Ol Chiki became immensely popular among ordinary Santals. The use of DTP technology during the 90s for Ol Chiki script greatly increased the activities of writing more and more Santali books and magazines. The availability of free Ol Chiki fonts in 2002 propelled these activities further. However, acute needs for ready-to-use Santali dictionary and grammar in Ol Chiki are often felt in this process. In order to fulfill these requirements, a humble effort has been made by the authors to bring out a preliminary English-Santali and Santali-English dictionary in Ol Chiki that can be commonly used in day-to-day life by Santali as well as non-Santali speakers. These dictionaries are essentially incomplete, but will be gradually updated to make them complete as far as possible. The authors sincerely hope that the present work will immensely benefit the readers and enthusiasts of Santali language.

R. C. Hansdah & N. C. Murmu

Bangalore, India

22nd November, 2003

Abbreviations: The following abbreviations have been used in the book to denote the parts of speech of a word.

Name of Parts of Speech		Abbreviations used
English	Santali	
Noun	ବ୍ୟକ୍ତି	<i>n.</i>
Pronoun	ବ୍ୟାକୁ	<i>pron.</i>
Adjective	ବ୍ୟାପକ	<i>adj.</i>
Transitive verb	ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟାବସ୍ଥା	<i>vt.</i>
Intransitive verb	ବ୍ୟାବସ୍ଥା ବ୍ୟାବସ୍ଥା	<i>vi.</i>
Adverb	ବ୍ୟାବସ୍ଥା	<i>adv.</i>
Conjunction	ବ୍ୟାବସ୍ଥା	<i>conj.</i>
Gerund	-----	<i>ge.</i>
Present participle	-----	<i>prpa.</i>
Past participle	-----	<i>papa.</i>
Preposition	-----	<i>prep.</i>

Conventions: The following conventions have been used to describe the meanings of a word: First, the word is given followed by dash. Then, the abbreviated form of the parts of speech of the word is given, and this is immediately followed by a sequence of meanings of the word separated by semicolon corresponding to the parts of speech of the word. The meaning of the word corresponding to another parts of speech is again started with the abbreviated form of the parts of speech. Nothing is implied by the sequence of meanings, i.e., they need not be synonyms. Sometimes, the specialized meaning of the main word that is qualified using an adjective or derived from it is also given in the same paragraph using the same convention. Also, only the most useful meanings of a word that may or may not include all its meanings have been given.

a

add – *vt.* ଲେଖିବୁ;
addition – *n.* ଲେଖିବୁ;
address – *n.* ଠାକୁରୀ; ହନ୍ଦିଆରୀ;
adjective – *n.* ଶ୍ଵରୁପ;
adverb – *n.* ଓତ୍ତମ;
all – *adj.* କୋଣାର୍କ; କୋଣାର୍କ; କୋଣାର୍କ;
angle – *n.* କୋଣ; କୋଣ;
animal – *n.* ଜାଗାରୁକ;
association – *n.* ଲେଖିବୁ;

b

bad – *adj.* ବାଧୁମୀ; ବାଧୁମୀରୀ;
beginning – *ge.* ଶୁଣିବାରୀ; ଶୁଣିବା;
big – *adj.* ଲେଖିବୁ; ବାଧୁମୀ;
bird – *n.* ଘେରୁ;
black – *adj.* କାଳି;
blacken – *vt.* କାଳିବୁ;
blue – *adj.* ବାଧୁମୀ;
boil – *vt., vi.* କାଳିବୁ; କାଳିବୁ;
bone – *n.* ବାଧୁମୀ;
book – *n.* ବାଧୁମୀ; ବାଧୁମୀ;
boy – *n.* କାଳିବୁ କୋଡ଼ି-ନାମ.; ବାଧୁମୀ
 କୋଡ଼ି-ନାମ.;
brain – *n.* ବାଧୁମୀରୀ; ବାଧୁମୀ;
break – *vt., vi.* ବାଧୁମୀବୁ;
bring – *vt.* କାଳିବୁ;
broken – *adj.* ବାଧୁମୀବୁ;

c

cat – *n.* ପାତାର;
chief minister – *n.* କାଳିବୁ. ପାଦିବୀ;
child – *n.* କୋଡ଼ି-ନାମ.; ବାଧୁମୀ;
collection – *n.* ବାଧୁମୀରୀ; ବାଧୁମୀ;
column – *n.* କାଳିବୁ କାଳିବୁ;
colour – *n., vt.* ବାଧୁମୀ;
complete – *adj.* କାଳିବୁ.; *vt.* କାଳିବୁ;
 କାଳିବୁ;
compose – *vt.* କାଳିବୁ;
composition – *n.* କାଳିବୁ;
conjunction – *n.* ଓତ୍ତମ;
consonant – *n.* କାଳିବୁ ଶ୍ଵରୁପ;

continuous – *adj.* କାଳିବୁ;
count – *vt.* ପରେବାରୀ; *vi.* ପରେବାରୀ;
country – *n., adj.* ଦେଶ;
cry – *n., vi.* କାଳିବୁ;

d

dance – *n., vi.* କାଳିବୁ;
decide – *vt.* ହନ୍ଦିଆରୀ;
decision – *n.* ହନ୍ଦିଆରୀ;
depend – *vi.* ପରେବାରୀ;
digit – *n.* ଶତ;
direction – *n.* ଦେଶ; ଦେଶ;
 କାଳିବୁ; ଦେଶ;
divide – *vt.* ବାଧୁମୀବୁ; ବାଧୁମୀ;
 କାଳିବୁ;
dividend – *n.* ବାଧୁମୀରୀ;
divider – *n.* ବାଧୁମୀରୀ;
division – *n.* ବାଧୁମୀରୀ; ବାଧୁମୀ;
 କାଳିବୁ;
do – *vt.* କାଳିବୁ; କାଳିବୁ;
dog – *n.* କାଳିବୁ;
drink – *n.* କାଳିବୁ କାଳିବୁ; *vt.* କାଳିବୁ;
drop – *n.* କାଳିବୁ; କାଳିବୁ; *vt., vi.* କାଳିବୁ;
dry – *adj., vt., vi.* କାଳିବୁ;

e

eat – *vt., vi.* କାଳିବୁ;
eatable – *n.* କାଳିବୁ; କାଳିବୁ-କାଳିବୁ; *adj.*
 କାଳିବୁ କାଳିବୁ କାଳିବୁ;
eight – *n., adj.* କାଳିବୁ;
eighth – *adj.* କାଳିବୁ-କାଳିବୁ; କାଳିବୁ-କାଳିବୁ;
end – *n., vt., vi.* କାଳିବୁ;
environment – *n.* କାଳିବୁ-କାଳିବୁ;
example – *n.* କାଳିବୁ;

f

fact – *n.* କାଳିବୁ କାଳିବୁ;
fan – *n.* କାଳିବୁ-କାଳିବୁ;
far – *adj.* କାଳିବୁ;
fast – *adv.* କାଳିବୁ;
fat – *n.* କାଳିବୁ; କାଳିବୁ; *adj.* କାଳିବୁ;

fifth – *adj.* ପଠିଲେଖାଟ; ପଠିଲେଖାନ;

fight – *n., vi.* କହିଲାପ;

figure – *n.* ଶତର୍ଣ୍ଣ; ଅଧିକାରୀ;

finish – *vt.* କରୁଣ୍ଡ; ଅଳୁଳି;

fire – *n.* ଲାଗୁଳିପ; *vi.* ଲାଗୁଳି;

first – *adj.* ପଥିଲେଖାଟ; ପଥିଲେଖାନ୍ତେ;

ପଥିଲେଖାଲୁହାଟ; ପଥିଲେଖାନେ;

ପଥିଲେଖାନେଇ; ପାଦାମାଟ; ପାଦାମାନ;

fish – *n.* ପାତାଙ୍ଗ;

five – *n.* ପଥର୍ଷ; *adj.* ପଥର୍ଷ; ପଥର୍ଷ କୋହାନ;

fly – *n.* ଶତର୍ଣ୍ଣ; *vi.* ଲାଗୁଳିଏ;

food – *n.* ପାତାଙ୍ଗ, ପାତାଙ୍ଗଧାର୍ଷ; ପାତାଙ୍ଗ;

ପାତାଙ୍ଗଧାର୍ଷାଟ;

form – *n.* ଶତର୍ଣ୍ଣ; *vt., vi.* . ପରିଚାଳିଲ;

four – *n.* ପାତାଙ୍ଗ; *adj.* ପାତାଙ୍ଗ; ପାତାଙ୍ଗା;

fourth – *adj.* ପାତାଙ୍ଗାଟ; ପାତାଙ୍ଗାନ;

fox – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

frog – *n.* ଶତର୍ଣ୍ଣା;

fry – *n., vt.* ପରିଚାଳିଲା;

function – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

future – *adj.* ପାତାଙ୍ଗାଟ; ଅନେପ;

g

garden – *n.* ପାତାଙ୍ଗାଟ;

gather – *vt., vi.* ପାତାଙ୍ଗାଟ; ପାତାଙ୍ଗାନ;

gender – *n.* ପାତାଙ୍ଗାଟ; **masculine gender** – *n.* ପାତାଙ୍ଗାଟ; **feminine gender** – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

ପାତାଙ୍ଗାଟ; **neuter gender** – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

ପାତାଙ୍ଗାଟ; **common gender** – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ; ପାତାଙ୍ଗାନ ପାତାଙ୍ଗାନ;

geography – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

girl – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ କୋହାନ-ଶାତା; ପାତାଙ୍ଗାନ କୋହାନ-ଶାତା;

give – *vt.* ଦାନ;

go – *vi.* ଲାଗୁଳି; ଅଧିକାରୀ;

good – *adj.* ପାତାଙ୍ଗା;

grammar – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

h

heap – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

hill – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ; ପାତାଙ୍ଗାନ;

history – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

i

imprison – *vt.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

include – *vt.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

interjection – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

intransitive – *adj.* ପାତାଙ୍ଗା;

j

jail – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

join – *n., vt., vi.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

joint – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

k

keep – *vt.* ପାତାଙ୍ଗା;

kind (type) – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

kind – *adj.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

know – *vt.* ପାତାଙ୍ଗାନ; ପାତାଙ୍ଗାନ;

l

language – *n.* ପାତାଙ୍ଗା; ପାତାଙ୍ଗାନ;

laugh – *vi.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

law – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ; ପାତାଙ୍ଗାନ;

length – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

lengthen – *vt.* ପାତାଙ୍ଗା;

life – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ; ପାତାଙ୍ଗାନ;

live – *vi.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

line – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

literature – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

long – *adj.* ପାତାଙ୍ଗା;

lubricate – *vt.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

m

man (human being) – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

man (as a male) – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

marriage – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

mathematician – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

mathematics – *n.* ପାତାଙ୍ଗାନ;

meat – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

medicine – *n.* ପାତାଙ୍ଗା;

meet – *vi.* କୁଣ୍ଡଳାପ;
meeting – *n.* ମେଟିଙ୍ଗ;
milk – *n.* ଦୋଲାଖ; ଦୋଲାଖ; *vt.* ଦୋଲାଖାଇ;
motion – *n.* ପରିପଥ;
mountain – *n.* ପହାଡା;
mud – *n.* ମୁଦ୍ଦାଠା;

n

name – *n., vt.* ନାମାବାପ;
news – *n.* ବିଦ୍ୟାରୀତି;
nine – *n., adj.* ଅଷ୍ଟ;
ninth – *adj.* ଅଷ୍ଟତଃତମ୍; ଅଷ୍ଟତମ୍;
noun – *n.* ଶବ୍ଦାବାପ;
now – *adv.* ଏହାହାତେ; ଏହାହାତେ; ଏହା;
number (in grammar) – *n.* ଶରୀର;
singular number – *n.* ଏକାକ୍ରମିତି;
dual number – *n.* ଦୁଆକ୍ରମିତି;
plural number – *n.* ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ୍ରମିତି;
number (in mathematics) – *n.* ପରିମାଣ;

o

object – *n.* ଲାଭକାରୀ;
oceanography – *n.* ଉତ୍ସାହାତ୍ମକ;
oil – *n., vt.* ତ୍ରୁଟିବାପ;
old – *adj.* ପରିଵାର; ପରିବାରକୁ;
one – *n.* ଏକ; *adj.* ଏକ; ଏକତାକୁ;

p

page – *n.* ପାତାକାର;
parts of speech – *n.* ପାତାକାର;
past – *n., adj.* ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ;
ପରିବାର;
perfect – *adj.* ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ;
person (in grammar) – *n.* ଶରୀର;
first person – *n.* ପରିବାରକୁ ଶରୀର;
second person – *n.* ପରିବାରକୁ
 ଶରୀର; **third person** – *n.* ପରିବାରକୁ
 ଶରୀର;
person – *n.* ମନୁଷ୍ୟ;

picture – *n.* ପିଚିତାପ;
place – *n.* ସଥିତେଜି; *vt.* ରହିଲାଉ;
point – *n.* ନିର୍ଦ୍ଦିତି; ପାଇସି;*vi.*
 ବିନ୍ଦୁକାର;
position – *n.* ରହିଲାଉ;
postposition – *n.* ପରିପରାତମ;
preface – *n.* ପରିଚୟ;
present – *adj.* ବିଦ୍ୟାରୀତି; ବିଦ୍ୟାରୀତି;
president – *n.* ପରିଚୟକାରୀ;
press – *vt.* ପରିଚୟ;
previous – *adj.* ପରିଚୟକାରୀ; ପରିଚୟକାରୀ;
prime minister – *n.* ପରିଚୟକାରୀ
 ପରିଚୟକାରୀ;
prison – *n.* ପରିଚୟକାରୀ;
procession – *n.* ପରିଚୟକାରୀ;
pronoun – *n.* ବିଦ୍ୟାରୀତି;

q

queen – *n.* ରାଜୀନାରା;
quotient – *n.* ପରିଚୟ; ପରିଚୟ;

r

rat – *n.* କୁଳି; କୁଳି; କୁଳି;
 କୁଳି;
recognition – *n.* ଆପଣାବାପ;
red – *adj.* ଅଧିକ;
relation – *n.* ବିନ୍ଦୁକାର;
remainder – *n.* ଅଧିକାରୀକାର;
 କୁଳି;
root – *n.* ପରିଚୟକାରୀ; ପରିଚୟକାରୀ;
 ପରିଚୟକାରୀ;
row – *n.* କୋରିଯା ପରିଚୟ;
rule – *n.* ପରିଚୟ;

s

save – *vt.* ବିଦ୍ୟାରୀତି;
schedule – *n.* ପରିଚୟ;
school – *n.* ବିନ୍ଦୁକାର;
science – *n.* ପରିଚୟ;
search – *vt., vi.* ପରିଚୟ;

second – *adj.* ଦ୍ୟାନଥିବୁ; ଦ୍ୟାନଥିବାରୁ;
ଦ୍ୟାନମାତ୍ର; ଦ୍ୟାନମାତ୍ରାବୀ; ଦ୍ୟାନମାତ୍ରାନ୍ତ; ପାଇ
ଲେବ୍‌ବେର୍‌କ୍ଲାବ୍‌ରେ;

secretary – *n.* କାହାରେ କାହାରେ;
secretary – *n.* ନିଶ୍ଚର୍ଵ କାହାରେ;

see – *vt., vi.* ଦେଖିବୁ;

seed – *n.* ବୀଜ; ଗୋଟିଏ;

send – *vt.* ପରିଦିନାଇ;

sentence – *n.* ଅନ୍ତର୍ଭାବ;

set – *n.* ବୀଜାଳାରୀ; ବୀଜାଳାରୀ;

seven – *n., adj.* କହାନୀ;

seventh – *adj.* କହାନୀରୀତିରୁ; କହାନୀରୀତୀ;

share – *n.* ବୀଜାଳା; ବୀଜାଳାରୀ; ବୀଜାଳାରୀ;
ବୀଜାଳା; *vt.* ବୀଜାଳାରୀ; ବୀଜାଳାରୀ;

shoe – *n.* ପାଦିଦିଯାରୀ; ବୀଜାଳା;

sin – *n., vi.* ପାଦିବି;

sinner – *n.* ପାଦିବା;

sit – *vi.* ପାଦିବି;

six – *n., adj.* ଦ୍ୟାନଥିବୁ;

sixth – *adj.* ଦ୍ୟାନଥିବାରୁ; ଦ୍ୟାନଥିବୀ;

sleep – *n., vi.* ପାଦିବିବି;

slim – *adj., vi.* ପାଦିବିବି; ପାଦିବି;

small – *adj.* ପାଦିବିବି;

smell – *vt.* ପାଦିବିବି; *n., vi.* ପାଦିବିବି;

smile – *n., vi.* ପାଦିବିବି;

smoke – *n.* ପାଦିବିବି; *vi.* ପାଦିବିବି ପାଦିବିବି;

snake – *n.* ପାଦିବିବି;

society – *n.* ପାଦିବିବି;

soil – *n., vi.* ପାଦିବିବି;

soul – *n.* ପାଦିବିବି;

sound – *n., vi.* ପାଦିବିବି; ପାଦିବିବି;

space – *n.* ପାଦିବିବି; ପାଦିବିବି;

speak – *vt., vi.* ପାଦିବି; ପାଦିବି;

student – *n.* ପାଦିବିବି; ପାଦିବିବି;

subject – *n.* କାହାରେ କାହାରେ;

subtract – *vt.* ପରିଦିନାଇ;

subtraction – *n.* ପରିଦିନାଇ;

t

take – *vt.* ପାଦିବି;

tall – *adj.* ଲାକ୍ଷ୍ମୀ;

talk – *vi.* ପାଦିବି; ପରିଦିନାଇ କୁ;

tea – *n.* ପାଦିବି;

teach – *vt.* ପାଦିବିବିବି;

teacher – *n.* ପାଦିବିବି;

tell – *vt.* ପାଦିବି; ପାଦିବି;

ten – *n., adj.* କେବଳ;

tenth – *adj.* କେବଳରୀତି; କେବଳରୀତୀ;

tense – *n.* କେବଳ;

thing – *n.* କାହାରେ;

third – *adj.* କହାନୀରୀତି; କହାନୀରୀତୀ;
କହାନୀରୀତୀ; କହାନୀରୀତୀ; କହାନୀରୀତୀ;

three – *n.* କେବଳ; *adj.* କେବଳ; କହାନୀରୀତି;

throw – *vt.* ପାଦିବିବି;

tiger – *n.* ପାଦିବିବି;

time – *n.* କାହାରେକାହାରୀ; କାହାରେକାହାରୀ; କାହାରେକାହାରୀ;

transitive – *adj.* କେବଳକୁ;

two – *n.* ଦ୍ୟାନଥିବୁ; *adj.* ଦ୍ୟାନଥିବୁ; ଦ୍ୟାନଥିବୁ;

u

understand – *vt., vi.* ପାଦିବିବିବିବି;

v

verb – *n.* ବୀଜାଳାରୀ;

village – *n.* ପାଦିବିବି;

vowel – *n.* ପାଦିବିବି ପାଦିବିବି;

volcano – *n.* ଲେବ୍‌ବେର୍‌କ୍ଲାବ୍‌ରେ ପାଦିବିବି;

w

war – *n.* ପାଦିବିବିବି; ପାଦିବିବିବି;

water – *n.* ପାଦିବି;

white – *adj.* ପାଦିବି;

wire – *n.* ପାଦିବି;

woman – *n.* ପାଦିବିବି; **old woman** – *n.*
ପାଦିବିବି; ପାଦିବିବି;

word – *n.* ପାଦିବି;

write – *vt., vi.* ପାଦିବି;

writer – *n.* ପାଦିବିବିବି;

x

y

z